

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.04.2017, sp. zn. 30 Cdo 5535/2015, ECLI:CZ:NS:2017:30.CDO.5535.2015.1

Číslo: 94/2018

Právní věta: K posouzení splnění podmínek mezinárodní příslušnosti českých soudů ve smyslu nařízení Brusel I nemusí soud provádět dokazování při jednání postupem podle § 122 odst. 1 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.2017

Spisová značka: 30 Cdo 5535/2015

Číslo rozhodnutí: 94

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování, Příslušnost soudu mezinárodní

Předpisy: čl. 5 odst. 1 Nařízení (ES) č. 44/2001
§ 122 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 8. 2015, sp. zn. 93 Co 136/2015.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se v řízení domáhá žalobou podanou dne 23. 12. 2014 dodání náhradního plnění (102 ks kompletních ojníc č. ID 2-4V-8120-004 včetně dokumentace) za vadné zboží dodané žalovanou dle uzavřené smlouvy.

2. Žalovaná ve vyjádření nepopřela, že se žalobkyně uzavřela smlouvu, rozporovala však mezinárodní příslušnost českých soudů, kterou žalobkyně dovozovala z ustanovení článku 7 bodu 1 písm. a) a b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I bis), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L351/1 dne 20. 12. 2012, neboť zboží bylo fakticky dodáno do sídla žalobkyně. Žalovaná tvrdila, že ve smlouvě nebylo obsaženo ujednání o místě dodání zboží, přičemž v takovém případě je nutné postupovat dle článku 31 písm. c) Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, publikované pod č. 160/1991 Sb., na základě kterého spočívá povinnost dodat zboží v umožnění kupujícímu nakládat zbožím v místě, kde má prodávající své místo podnikání v době uzavření smlouvy.

3. Obvodní soud pro Prahu 9 jako soud prvního stupně v usnesení ze dne 5. 6. 2015, č. j. 52 C 248/2014-71, konstatoval, že mezinárodní příslušnost lze založit ve smyslu článku 7 nařízení Brusel I bis, tj. dle místa dodání zboží, přičemž ze žalobkyní předložených listin plyne, že zboží bylo fakticky dodáno do jejího sídla v České republice, což ani žalovaná nerozporuje (její námitka vychází z tvrzení, že místo dodání nebylo ve smlouvě ujednáno).

4. Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 18. 8. 2015, č. j. 93 Co 136/2015-97, k odvolání žalované napadené usnesení potvrdil, jelikož shodně se soudem prvního stupně konstatoval, že předmětem řízení jsou závazky fakticky splněné na území České republiky, a proto jsou dle článku 7 bodu 1 písm. a) a b) nařízení Brusel I bis k řízení příslušné soudy České republiky.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení otázky, zda lze rozhodnout o mezinárodní příslušnosti soudu na základě důkazů, které nebyly soudem provedeny. Přípustnost dovolání žalovaná dovozuje ze skutečnosti, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu (konkrétně rozsudku ze dne 7. 11. 2013, sp. zn. [32 Cdo 1893/2011](#), a usnesení ze dne 19. 8. 2002, sp. zn. [22 Cdo 624/2002](#)), když rozhodl na základě důkazů, které nebyly nikdy provedeny. Vzhledem k tomu, že soudy nižšího stupně založily svá rozhodnutí na základě žalobcem předložených, avšak k důkazu neprovedených listin, které měly dokazovat dodání zboží do sídla žalobce, rozhodly v hrubém nesouladu s výše citovanou judikaturou Nejvyššího soudu. Soudy měly nejprve provést důkazy postupem podle § 122 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) a na nařízeném jednání měla být žalované dána příležitost vyjádřit se řádně k navrženým důkazům, čím by bylo zaručeno její právo na spravedlivý proces. Dovolatel rovněž doplnil, že závazky z žalované kupní smlouvy byly splněny ve Slovenské republice a plnění závazků v České republice se týkalo jiné smlouvy, než která je předmětem řízení (smlouvy o přepravě).

6. Žalobkyně ve svém vyjádření předně uvedla, že dovolání není přípustné, jelikož napadené usnesení řeší otázku příslušnosti soudu a nejedná se tedy o rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí. Poukázala rovněž na skutečnost, že dle § 103 o. s. ř. soud kdykoli za řízení přihlíží k tomu, zda jsou splněny podmínky řízení, je proto zřejmé, že tak činí od okamžiku zahájení řízení až do jeho skočení a tuto činnost tedy může, resp. musí činit již před nařízením jednání. Soudy proto při rozhodování o své příslušnosti nikterak nepochybily, pokud otázku posuzovaly na základě doposud předložených tvrzení, aniž o tom prováděly dokazování.

III.

Přípustnost dovolání

7. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

8. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

9. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem

vyřešená právní otázka posouzena jinak.

10. Dovolání je přípustné pro posouzení možnosti rozhodnout o mezinárodní příslušnosti soudů na základě skutečností, které nebyly dokazovány postupem dle § 122 o. s. ř., neboť tou se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval. Námitka žalobkyně ohledně nepřipustnosti dovolání není v tomto ohledu relevantní, jelikož rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, nemusí být pouze rozhodnutí „ve věci samé“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1172/2013](#), uveřejněné pod č. 80/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

IV. Důvodnost dovolání

11. Dovolání není důvodné.

12. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I bis), publikované v Úředním věstníku Evropské unie L351/1 dne 20. 12. 2012, je podle článku 66 odst. 1 použitelné jen na řízení zahájená dne 10. 1. 2015 a později. Vzhledem k tomu, že předmětné řízení bylo zahájeno dne 23. 12. 2014, je nezbytné pravomoc českých soudů v daném sporu posoudit podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L 12/1 dne 16. 1. 2001.

13. Nejvyšší soud předně uvádí, že na předmětnou věc lze vztáhnout ustanovení článku 5 bodu 1 nařízení Brusel I (jehož znění je totožné se zněním článku 7 bodem 1 nařízení Brusel I bis, dle kterého posuzovaly mezinárodní příslušnost soudy nižšího stupně). Příslušnost totiž nemůže být založena článkem 24 nařízení, neboť žalovaná v prvním vyjádření ze dne 12. 2. 2015 vznesla námitku nedostatku pravomoci, k ujednání o příslušnosti (pravomoci) soudu mezi účastníky ve smyslu článku 23 bodu 1 nařízení Brusel I nedošlo a příslušnost (pravomoc) soudu podle sídla žalované (článek 2 bodu 1 nařízení Brusel I) v daném případě rovněž nepřichází v úvahu, když žalobkyně podala žalobu u českého soudu, přestože žalovaná je společností se sídlem na Slovensku.

14. Podle článku 5 bodu 1 nařízení Brusel I platí, že osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

- v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

- v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány,

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a).

15. Podle § 122 odst. 1 o. s. ř. dokazování provádí soud při jednání.

16. Ve vztahu k výkladu „místa dodání“ Nejvyšší soud ve shodě se soudy nižšího stupně a s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 2. 2010, ve věci C-381/08, Car Trim GmbH proti KeySafety

Systems Srl. předně uvádí, že výraz „pokud nebylo dohodnuto jinak“ obsažený v článku 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I nasvědčuje tomu, že se smluvní strany mohou dohodnout na místě plnění závazku pro účely použití tohoto ustanovení. Autonomie hraničních určovatелů stanovených v článku 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I vylučuje použití pravidel mezinárodního práva soukromého členského státu příslušného soudu, jakož i hmotného práva, který by bylo na jeho základě použitelné (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 2. 2010, ve věci C-381/08, Car Trim GmbH proti KeySafety Systems Srl., bod 53). Mohou přitom existovat situace, ve kterých smlouva neobsahuje žádné ustanovení, jež by bez odkazu na použitelné hmotné právo odráželo vůli stran, pokud jde o místo dodání zboží. V takových situacích je třeba vzhledem ke skutečnosti, že pravidlo o soudní příslušnosti stanovené v článku 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I má autonomní povahu, toto místo určit v závislosti na jiném určovateli, který respektuje genezi, cíle a systematiku nařízení, přičemž „místo dodání“ ve smyslu článku 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení Brusel I nejlépe odpovídá místo, kde zboží bylo nebo mělo být fyzicky předáno kupujícímu v konečném místě jeho určení (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 2. 2010, ve věci C-381/08, Car Trim GmbH proti KeySafety Systems Srl., body 57-60). Pokud tedy nelze místo dodání určit na smluvním základě bez odkazu na hmotné právo použitelné na smlouvu, je tímto místem místo fyzického předání zboží, na základě něhož kupující nabyt nebo měl nabýt oprávnění skutečně s tímto zbožím nakládat v konečném místě určení prodeje (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 6. 2011, ve věci C-87/10, Electrosteel Europe SA proti Edil Centro SpA., bod 26, obdobně viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [23 Cdo 3689/2011](#)).

17. S ohledem na fakticitu konceptu „místa dodání“ je relevantní zabývat se dovolatelkou vznesenou námitkou týkající se způsobu dokazování dané skutečnosti. Požadavky na rozsah dokazování v rámci přezkumu mezinárodní příslušnosti ve smyslu nařízení Brusel I již posuzoval Soudní dvůr v rozsudku ze dne 28. 1. 2015, ve věci C-375/13, Harald Kolassa proti Barclays Bank plc, kde konstatoval, že rozsah kontrolních povinností vnitrostátních soudů při přezkumu mezinárodní příslušnosti je sice aspektem vnitrostátního práva, které nařízení Brusel I nemá za cíl sjednocovat, použitím vnitrostátních pravidel nicméně nesmí být ohrožen užitečný účinek nařízení Brusel I (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 1. 2015, ve věci C-375/13, Harald Kolassa proti Barclays Bank plc, bod 60). Povinnost provést již v tomto stadiu řízení podrobné dokazování v souvislosti s relevantními skutečnostmi týkajícími se jak příslušnosti, tak věci samé, by se přitom mohla dotknout věci samé. V rámci přezkumu příslušnosti podle nařízení Brusel I tak není namístě provádět podrobné dokazování v souvislosti se spornými skutečnostmi, které jsou relevantní jak pro otázku příslušnosti, tak pro existenci uplatněného nároku. I když tedy platí, že v případě, kdy jsou žalobcova tvrzení zpochybněna žalovaným, není vnitrostátní soud, jemuž byla věc předložena, povinen provádět dokazování ve stadiu určování příslušnosti, je třeba upřesnit, že cíl spočívající v řádném výkonu spravedlnosti, na němž je nařízení Brusel I založeno, i náležitý respekt pro autonomii soudce při výkonu jeho funkce vyžadují, aby soud, jemuž byla věc předložena, měl možnost posoudit svou mezinárodní příslušnost ve světle všech informací, které má k dispozici, včetně případných tvrzení žalovaného (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 1. 2015, ve věci C-375/13, Harald Kolassa proti Barclays Bank plc, body 63 a 64).

18. Námitka dovolatelky, že soudy rozhodly o mezinárodní příslušnosti na základě listin, které nepřechetly k důkazu při jednání, jak to předpokládá § 122 odst. 1 o. s. ř., tak není důvodná, jelikož ve smyslu nařízení Brusel I má mít vnitrostátní soud možnost posuzovat svou mezinárodní příslušnost ve světle všech informací, které má k dispozici. Dokazování skutečností zpochybněvaných žalovaným není nezbytné, stačí, pokud má soud možnost mezinárodní příslušnost posoudit ve světle všech informací, včetně tvrzení žalovaného. Vnitrostátní pravidla soudu sice musí umožnit, aby posoudil otázku mezinárodní příslušnosti ve smyslu nařízení Brusel I s ohledem na všechny informace, které k tomuto účelu potřebuje, a to případně i na základě výslechu účastníků řízení (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. 3. 2016, ve věci C-94/14, Flight Refund Ltd proti Deutsche Lufthansa AG, bod 63),

resp. dokazování obecně. Pokud nicméně má soud relevantní informace k dispozici, nelze po něm požadovat, aby již ve fázi posuzování mezinárodní příslušnosti provedl podrobné dokazování. Soudy nižšího stupně tak postupovaly správně, pokud při posuzování mezinárodní příslušnosti vyšly z dostupných informací předložených oběma stranami bez toho, aby již v tomto stádiu řízení prováděly dokazování postupem dle § 122 odst. 1 o. s. ř.

19. Pokud dovolatelka poukazuje na rozpor s judikaturou Nejvyššího soudu, konkrétně s rozsudkem ze dne 7. 11. 2013, sp. zn. [32 Cdo 1893/2011](#), a usnesením ze dne 19. 8. 2002, sp. zn. [22 Cdo 624/2002](#), pomíjí, že uvedená rozhodnutí se netýkají dokazování skutečností rozhodných pro posouzení mezinárodní příslušnosti, resp. pravomoci českých soudů. Nad rámec uvedeného je nezbytné poukázat na skutečnost, že ve smyslu § 114 o. s. ř. podmínky řízení, mezi které se řadí i pravomoc soudů, zkoumá předseda senátu po zahájení řízení, přičemž zákon předpokládá, že soudce bude na základě podané žaloby (návrhu na zahájení řízení) zkoumat podmínky řízení ještě před tím, než přistoupí k dalším přípravným úkonům, tedy než žalovaného (jiné účastníky) vyzve k vyjádření, popř. provede přípravu jednání podle § 114a, 114b nebo 114c (viz DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád II. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 774-775). Ani v kontextu vnitrostátního práva tak právní úprava nepředpokládá pro stanovení pravomoci (resp. dalších podmínek řízení) automatické nařízení jednání a dokazování rozhodných skutečností.

20. Lze proto uzavřít, že dovolání není důvodné, jelikož soudy postupovaly v intencích výše citované judikatury Soudního dvora, pokud vycházely z dostupných informací (včetně případných tvrzení žalované) bez toho, aby tvrzené skutečnosti podrobily dokazování postupem dle § 122 odst. 1 o. s. ř.

21. Nejvyšší soud, vědom si své povinnosti podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie obrátit se na Soudní dvůr EU v případě, že v řízení před ním vyvstane otázka výkladu aktů přijatých orgány EU, zkoumal, zda taková povinnost vznikla i v projednávané věci. S ohledem na skutečnost, že výše uvedené závěry lze učinit na základě shora citované judikatury Soudního dvora k nařízení Brusel I, představuje rozsah přezkumu skutečností rozhodných pro stanovení mezinárodní příslušnosti acte éclairé a Nejvyššímu soudu tím pádem nevznikla povinnost k předložení předběžné otázky ve smyslu rozsudku Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982, ve věci 283/81, Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministero della sanità.

22. Konečně námitka nesprávného skutkového zjištění stran obsahu smlouvy, plnění z níž má být předmětem tohoto řízení, dovolacímu přezkumu nepodléhá (srov. § 237 o. s. ř.).

23. Protože dovolání není důvodné ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř., Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání žalované bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].